

PREHİSTORYA □ ARKEOLOJİ □ ESKİÇAĞ TARİHİ

ARKEOLOJİ VE SANAT

SANAT TARİHİ □ ETNOGRAFYA □ NUMİSMATİK

- AFYON'UN TATARLI KASABASINDA BULUNAN PHRYG TÜMÜLÜSÜ KAZISI
- ROMA İMPARATORLUĞU'NDA ANADOLU'DA RESMİ TAŞIMACILIK HİZMETLERİ-II
- AKITMA BOYA DEKORLU SUALTI BULUNTUSU EGE-BİZANS SERAMİKLERİ

GERMİYANOĞLU SÜLEYMAN ŞAH'A AİT SİKKELELER¹

Haluk PERK – Hüsnu ÖZTÜRK

Kütahya ve civarında hakim olan Germiyan Beyliği ni Yakub bin Alişir kurmuştur. Yakub Bey (1300–1340) zamanında beylik en güçlü dönemini yaşamıştır. Yakub Bey'den sonra yerine oğlu Mehmed Bey (1340–1361), daha sonra da Mehmed Bey'in büyük oğlu olduğu anlaşılan Süleyman Şah (1361–1387) geçmiştir². Bugüne dek konuyla ilgili yapılan yayınlarda Yakub ve Mehmed Beylere ait sikkelere henüz rastlanmamıştır. Süleyman Şah'a ait sikkeler değişik yayınlarda mevcutsa da, bunların tasnifi konusunda henüz bir çalışma yapılmamıştır.

Sn. Behzad BUTAK, 1954 yılında yaptığı bir çalışmada, bir numaralı sikkenin bir benzerini yayınlarken Osman Gazi'ye ait olması gerektiği kanaatinde olduğunu yazmıştır. Bunun için, son derece zorlamalı yorumlara girişmiş ve paranın her iki yüzünde de gizli ibareler aramıştır. Ön yüzde ikinci satırın başındaki lamelifi, üçüncü satırda Muhammed'in başındaki işaretle birleştirmek suretiyle "Osman" olarak yorumlamış, arka yüzde Muhammed'in solundaki dikey yazıyı da "duribe Bit" olarak okumuş ve Söğüt (?) kasabasında basıldığı sonucuna varmıştır³.

Yapı Kredi Bankası tarafından yayınlanan Sikke Koleksiyonları Sergileri serisinin üçüncü kitabında yer alan 43 numaradaki Germiyan sikkesiyle yayınladığımız bir numaralı sikkenin ön yüz kalıpları neredeyse birbirinin aynıdır. Yapı Kredi'de yer alan sikkenin arka yüzünde Süleyman Şah b. Mehmed yazısı açıkça okunmaktadır. Bu sikkenin Mehmed Bey'e de ait olabileceğini düşünenler varsa da, biz ağırlık, çap ve ön yüz ilişkisi nedeniyle Süleyman Şah'a ait olduğunu düşünmekteyiz. Kanımızca sikkenin ön yüzünde herhangi bir gizli ibare sözkonusu değildir. Arka yüzde dairenin içinde sağda ve solda "Ger/ miyan" olarak yorumlayabileceğimiz bir yazı mevcuttur. Ancak, bu yorumu doğrulamak için daha iyi okunabilen başka bir örnek bulunması gerekmektedir.

COINS OF SULEYMAN SHAH OF GERMIYAN¹

Haluk PERK – Hüsnu ÖZTÜRK

The principality of Germiyan, which comprised Kütahya and its surroundings, was founded by Yakub b. Alishir (A.D. 1300–1340). Following Yakub Bey's death, his son Mehmed Bey (1340–1361) ascended the throne; he in turn was succeeded by his eldest son Suleyman Shah (1361–1387).² Coins of Yakub Bey and Mehmed Bey have not appeared in numismatic publications, and even though Suleyman Shah's coinage can be found in various sources, it still has not been properly classified.

In 1954, the Turkish numismatist Behzad Butak attributed a coin resembling specimen one (below) to Osman Ghazi, but only by taking extensive liberty in interpreting the legend. For instance, he read the name "Osman" on the obverse by combining the *lam alif* at the beginning of the second line of the legend with the mark preceding the name *Muhammad* in the third line. Butak also assumed that the inscription at the left edge of the reverse was *duribe bit*, from which he surmised that the coin was minted in Söğüt.³

The obverse of specimen one is the same as that of coin number 43 in *The Wind Blowing from Asia to Anatolia*, an exhibition catalogue of Beylik coins published by the Yapı Kredi Bank (Istanbul, 1999). Suleyman Shah b. Mehmed's name is clearly inscribed on the reverse of the Yapı Kredi example. Although specimen one has also been attributed to the second Germiyanid ruler Mehmed Bey, the weight, diameter, and obverse legend offer convincing evidence that it was struck during Suleyman Shah's reign. On the left and right sides of the field inside the circle on the reverse, the word *Ger/miyan* appears to be engraved. This must be confirmed by an example of the same inscription from a sharper specimen however.

1-Gümüş (AR), Germiyan ?, tarih yok, 1,11 gr, 16,5/18,1 mm. hp kol. env. nu. 34

Ön yüz

Arka yüz

İki ve üç numaralı sikkeler birbirlerinin benzeri olup, daha önce yayımlanmamışlardır. Sikkelerin ortak özellikleri yazıların son derece okunaksız olmalarıdır. Bu tip sikkeler daha önceden de bilinmekte olup, ön yüzün altındaki son satır, diğer satırlar gibi genellikle okunamamıştır. Özellikle üçüncü sikke incelendiğinde "Şah Çelebi" ismi rahatça okunmaktadır. Faydalandığımız kaynaklarda, Süleyman Şah'ın lakabının Şah Çelebi olduğu, Kütahya'daki Analcı Mescid kitabesinde ve Osmanlı arşiv vesikalarında bu lakabın kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla ikinci ve üçüncü sikkelerin Süleyman Şah'a ait olduğu kesinlik kazanmaktadır.

2-Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 1,14 gr, 15,5/19,1 mm. hp kol. env. nu. 36

Ön yüz

Arka yüz

3-Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 1,10 gr, 16,1/17,7 mm. hp kol. env. nu. 37

Ön yüz

Arka yüz

DIPNOTLAR

1. Yayımlanan sikkeler İst. Arkeoloji Müzelerine kayıtlı koleksiyoner Haluk Perk'in envanterinde olup, kendisi ağırlıklı olarak arkeolojik eser toplamaktadır. Sikkelerin çizimleri Hüsnü Öztürk tarafından yapılmıştır.
2. *Germiyan-ogulları Tarihi (1300-1429)*, Dr. Mustafa Çetin VARLIK, Ankara, 1974
3. Sn. Yılmaz İzmirli'lerden bir fotokopisini temin edebildiğimiz bu yazının nerede yayınlandığını maalesef öğreneemedik.

1. AR, Germiyan (?), no date, 1.11 gr., 16.5/18.1 mm. (H.P. Collection, no. 34)

Obverse

Reverse

Previously unpublished, coins two and three resemble one another; moreover, their legends are all clearly decipherable. The name *Shah Chelebi* is inscribed at the bottom of the reverse faces of the silver pieces. Ottoman archival documents, as well as an inscription on the Analcı mosque in Kütahya, indicate that Suleyman Shah's *lakab* (nickname) was Shah Chelebi. This evidence supports an attribution of coins two and three to Suleyman Shah.

2. AR, no mint or date, 1.14 gr., 15.5/19.1 mm. (H.P. Collection, no. 36).

Obverse

Reverse

3. AR, no mint or date, 1.10 gr., 16.1/17.7 mm. (H.P. Collection, no. 37).

Obverse

Reverse

ENDNOTES

1. The coins presented here belong to Haluk Perk and are registered with the Istanbul Archaeological Museum. Hüsnü Öztürk prepared the drawings.
2. For information on the genealogy of the Germiyanid rulers, see *Germiyan-ogulları Tarihi (1300-1429)* (Ankara, 1974) by Dr. Mustafa Çetin Varlık.
3. This information, in photocopy form, was provided by Mr. Yılmaz İzmirli; unfortunately, we do not have the bibliographical reference.